ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός Γνωμοδότησης 7/2024
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΜΗΜΑ Α΄
Συνεδρίαση της 15ης Ιανουαρίου 2024

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Στυλιανή Χαριτάκη , Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Αφροδίτη Κουτούκη, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ. - Διονύσιος Χειμώνας, Ευτυχία Κασομένου, Κωνσταντίνος Γεωργιάδης, Αντώνιος Αντωνίου, Ελένη Λευθεριώτου, Εμμανουέλα Πανοπούλου, Ουρανία Πατσοπούλου, Γεωργία Παπαδάκη, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγητής: Δημήτριος Τοπαλίδης, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη χωρίς ψήφο).

Αριθμός Ερωτήματος: Το έγγραφο με αριθ. πρωτ. 76890 ΕΞ 2023/17-05-2023 του Υπουργείου Οικονομικών (ήδη Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών)/Γενική Γραμματεία Φορολογικής Πολιτικής και Δημόσιας Περιουσίας/Γενική Διεύθυνση Δημόσιας Περιουσίας και Κοινωφελών Περιουσιών/Διεύθυνση Κοινωφελών Περιουσιών/Τμήμα Γ΄ - Σχολαζουσών Κληρονομιών.

Περίληψη ερωτήματος: Ενόψει του διδόμενου ιστορικού και του άρθρου 35 του ν. 4786/2021, το οποίο ερμηνεύει την αληθή έννοια του άρθρου 1912 ΑΚ, ερωτάται, για την περίπτωση που, μετά τον χαρακτηρισμό κληρονομίας ως σχολάζουσας και τον διορισμό κηδεμόνα της, κατά τις διατάξεις του ν. 4182/2013, διαπιστώθηκε η ύπαρξη ανήλικου κληρονόμου (κυοφορούμενου κατά τον χρόνο θανάτου του κληρονομουμένου και εν συνεχεία ζώντος τέκνου), λόγος για τον οποίο ακολούθησε αποχαρακτηρισμός της περιουσίας και παύση της κηδεμονίας:

1. Εάν, σε αντίθεση με τη κρατούσα διοικητική πρακτική, η κληρονομία εξακολουθεί να θεωρείται σχολάζουσα, μέχρι την πάροδο ενός έτους από την ενηλικίωση του κληρονόμου.
2. Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης,
   i. Εάν η Διοίκηση πρέπει να ανακαλέσει τυχόν τεθείσες στο αρχείο συναφείς υποθέσεις, να τις επαναχαρακτηρίσει ως σχολάζουσες και να διορίσει νέο κηδεμόνα.
   ii. Εάν και από πότε συντρέχει περίπτωση διακοπής της προθεσμίας παραγραφής των χρεών της σχετικής κληρονομίας.
   iii. Πώς καθορίζονται ειδικότερα οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα του κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομίας (ενδεικτικά, σχετικά με τον χρόνο διάρκειας της ιδιότητάς του, τη μη ανάληψη νέας σχετικής υπόθεσης, τη διαχείριση της κληρονομίας, την υποβολή δηλώσεων ΕΝΦΙΑ κ.λ.π. φόρων, τη διαχείριση εσόδων-εξόδων, την υποβολή δηλώσεων πόθεν έσχες, την αναζήτηση αμοιβής και εξόδων διαχείρισης).

Στο πιο πάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Α΄) γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Από το έγγραφο του ερωτήματος και τα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, προκύπτουν τα ακόλουθα:

1. Με το με αριθ. πρωτ. 25104/25-02-2022 έγγραφο του Τμήματος Σχολαζουσών Κληρονομιών της Διεύθυνσης Κοινωφελών Περιουσιών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής, προς την ομώνυμη Διεύθυνση του Υπουργείου Οικονομικών, γνωστοποιήθηκε η παύση της κηδεμονίας της σχολάζουσας κληρονομίας του Ν.Π., με την οικ.81800/5687/02-10-2017 Απόφαση του Συντονιστή (ήδη Γραμματέα) της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής, διότι διαπιστώθηκε η ύπαρξη κληρονομικού δικαιώματος τρίτου και συγκεκριμένα κυοφορούμενου τέκνου κατά τον (μη προσδιοριζόμενο επακριβώς) χρόνο θανάτου του προαναφερθέντος κληρονομούμενου. Το ανωτέρω τέκνο γεννήθηκε την 04-05-2007 και ενηλικιώνεται την 04-05-2025, ενώ, πλην άλλων, δεν προκύπτει ο χρόνος και ο τρόπος με τον οποίο έλαβαν

γνώση της ύπαρξης του συγκεκριμένου κληρονόμου ο κηδεμόνας της σχολάζουσας (μέχρι τον αποχαρακτηρισμό της) κληρονομίας ή/και η Διοίκηση, ούτε ο χρόνος και ο τρόπος με τον οποίο έλαβε γνώση της επαγωγής της συγκεκριμένης κληρονομίας στο τέκνο (ως κληρονόμο του αποβιώσαντος πατέρα του) η φερομένη ως ασκούσα (λόγω της ανηλικότητάς του) τη γονική μέριμνα μητέρα του.

2. Κατόπιν αυτών, ο παυθείς κηδεμόνας της ανωτέρω κληρονομίας υπέβαλε προς την αρμόδια αρχή αίτηση καταβολής της αμοιβής και των δαπανών του, για ενέργειες που πραγματοποίησε κατά την άσκηση του λειτουργήματός του. Σε απάντηση της υποβληθείσας αίτησης, η Διεύθυνση Κοινωφελών Περιουσιών του Υπουργείου Οικονομικών γνωστοποίησε σ΄ αυτόν ότι, εφόσον η κληρονομία διαθέτει ενεργητικό, έστω και αν σ΄ αυτό δεν περιλαμβάνονται μετρητά, η επιβάρυνση του Δημοσίου με την αμοιβή και τις δαπάνες του δεν δικαιολογείται.

3. Κατόπιν ερωτήματος της αρμόδιας αρχής, περί της αποδοχής ή μη της κληρονομίας από την ανήλικη θυγατέρα και μοναδική κληρονόμο του θανόντος, προκειμένου να κληθεί στην καταβολή της αμοιβής και των δαπανών του κατά την άσκηση του λειτουργήματός του, ο παυθείς κηδεμόνας γνωστοποίησε ότι, κατά δήλωσή της, η μητέρα της ανήλικης κληρονόμου δεν προτίθεται να παραλάβει την κληρονομία, για την αποδοχή ή μη της οποίας θα αποφασίσει η ίδια, μετά την ενηλικίωσή της.

4. Ενόψει του παραπάνω ιστορικού, η ερωτώσα υπηρεσία προβληματίστηκε, κατ΄ αρχήν, για το εάν ο κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομίας οφείλει να αναμείνει, μέχρι η ανήλικη κληρονόμος να αποποιηθεί ή να αποδεχθεί την κληρονομία, εντός ενός (1) έτους από την ενηλικίωσή της, δηλ. μέχρι την 04-05-2026, προκειμένου να ζητήσει από την ίδια την καταβολή της συνολικής αμοιβής και των δαπανών του, για ενέργειες διαχείρισης της κληρονομίας αναγόμενες, κατά κύριο λόγο, στα έτη 2010-2011 ή εάν είναι κατά νόμο επιτρεπτή η καταβολή των σχετικών ποσών από πιστώσεις του κρατικού προϋπολογισμού.

5. Περαιτέρω, με αφορμή το άρθρο 35 του ν. 4786/2021, με το οποίο ερμηνεύθηκε αυθεντικά το άρθρο 1912 ΑΚ, η Διοίκηση προβληματίσθηκε ως προς ειδικότερα ζητήματα εφαρμογής των διατάξεων του ν. 4182/2013 για τις

σχολάζουσες περιουσίες. Κατόπιν αυτών, η ερωτώσα υπηρεσία υπέβαλε το παρόν ερώτημα, το οποίο υπογράφεται από τον αρμόδιο (τότε) Υφυπουργό Οικονομικών.

Νομοθετικό Πλαίσιο

6. Στο άρθρο 77 του ισχύοντος Συντάγματος προβλέπονται τα εξής:

«Άρθρο 77

1. Η αυθεντική ερμηνεία των νόμων ανήκει στη νομοθετική λειτουργία. 2. Νόμος που δεν είναι πράγματι ερμηνευτικός ισχύει μόνο από τη δημοσίευσή του».

7. Στα άρθρα 36, 258, 259, 1510, 1521, 1526, 1527, 1531, 1532, 1625, 1846, 1847, 1849, 1850, 1859, 1902, 1904 και 1912 του Αστικού Κώδικα, όπως ισχύουν, προβλέπονται, πλην άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 36

Ως προς τα δικαιώματα που του επάγονται το κυοφορούμενο θεωρείται γεννημένο, αν γεννηθεί ζωντανό.

Άρθρο 258

Η παραγραφή τρέχει και σε βάρος προσώπων που είναι ανίκανα ή έχουν περιορισμένη ικανότητα για δικαιοπραξία. Αν τα πρόσωπα αυτά δεν έχουν επίτροπο ή δικαστικό συμπαραστάτη, η παραγραφή δεν συμπληρώνεται πριν περάσουν έξι μήνες αφότου έγιναν απεριορίστως ικανά ή απέκτησαν επίτροπο ή δικαστικό συμπαραστάτη ... .

Άρθρο 259

Η παραγραφή αξίωσης που ανήκει σε κληρονομία ή απευθύνεται κατά κληρονομίας δεν συμπληρώνεται πριν από την πάροδο εξαμήνου αφότου ο κληρονόμος απέκτησε την κληρονομία ή αφότου η αξίωση μπορεί να ασκηθεί από κηδεμόνα κληρονομίας ή κατά κηδεμόνα κληρονομίας.

Άρθρο 1510

Η μέριμνα για το ανήλικο τέκνο είναι καθήκον και δικαίωμα των γονέων (γονική μέριμνα), οι οποίοι την ασκούν από κοινού. Η γονική μέριμνα περιλαμβάνει την επιμέλεια του προσώπου, τη διοίκηση της περιουσίας και την εκπροσώπηση του τέκνου σε κάθε υπόθεση ή δικαιοπραξία ή δίκη, που αφορούν το πρόσωπο ή την περιουσία του.

Άρθρο 1521

Η διοίκηση των γονέων δεν εκτείνεται και στα περιουσιακά στοιχεία που περιέρχονται στο τέκνο από διάταξη τελευταίας βούλησης ή από δωρεά με τον όρο να μην έχουν τη διοίκησή τους οι γονείς.

Άρθρο 1526

Οι γονείς δεν μπορούν, χωρίς την άδεια του δικαστηρίου, να επιχειρήσουν στο όνομα του τέκνου τις πράξεις που απαγορεύονται και στον επίτροπο ανηλίκου χωρίς άδεια του δικαστηρίου.

Άρθρο 1527

Η κληρονομία που επάγεται στο ανήλικο τέκνο θεωρείται ότι γίνεται αποδεκτή πάντοτε με το ευεργέτημα της απογραφής και το τέκνο, με την επιφύλαξη των διατάξεων το άρθρου 1912, δεν εκπίπτει από το ευεργέτημα αυτό ...

Άρθρο 1531

Οι γονείς κατά την άσκηση της γονικής μέριμνας, έχουν υποχρέωση να δείχνουν την επιμέλεια που δείχνουν και στις δικές τους υποθέσεις. Αν ζημία που προκλήθηκε οφείλεται σε παράβαση υποχρέωσης και των δύο γονέων, οι γονείς ευθύνονται εις ολόκληρον.

Άρθρο 1532

Αν ο πατέρας ή η μητέρα παραβαίνουν τα καθήκοντα που τους επιβάλλει το λειτούργημά τους για την επιμέλεια του προσώπου του τέκνου ή τη διοίκηση της περιουσίας του ή αν ασκούν το λειτούργημα αυτό καταχρηστικά ή δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν σε αυτό, το δικαστήριο μπορεί, εφόσον το ζητήσουν ο άλλος γονέας ή οι πλησιέστεροι συγγενείς του τέκνου ή ο εισαγγελέας, να διατάξει οποιοδήποτε πρόσφορο μέτρο ...

Άρθρο 1625

Ο επίτροπος, χωρίς τη γνωμοδότηση του εποπτικού συμβουλίου και την άδεια του δικαστηρίου, δεν έχει το δικαίωμα στο όνομα του ανηλίκου: 1. Να αποποιείται κληρονομία ή να παραιτείται από τη νόμιμη μοίρα κληρονομίας, που επάγεται στον ανήλικο, 2. … . Όσον αφορά την αποδοχή κληρονομίας, η οποία επάγεται στον ανήλικο, έχει ανάλογη εφαρμογή η διάταξη του άρθρου 1527.

Άρθρο 1846

Ο κληρονόμος αποκτά αυτοδικαίως την κληρονομία μόλις γίνει η επαγωγή, με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 1198.

Άρθρο 1847

Ο κληρονόμος μπορεί να αποποιηθεί την κληρονομία μέσα σε προθεσμία τεσσάρων μηνών που αρχίζει από τότε που έμαθε την επαγωγή και το λόγο της. Στην επαγωγή από διαθήκη η προθεσμία δεν αρχίζει πριν από τη δημοσίευση της διαθήκης. Αν ο κληρονομούμενος είχε την τελευταία κατοικία του στο εξωτερικό ή αν ο κληρονόμος έμαθε την επαγωγή όταν διέμενε στο εξωτερικό, η προθεσμία είναι ενός έτους. Η προθεσμία αναστέλλεται από τους ίδιους λόγους που αναστέλλεται και η παραγραφή.

Άρθρο 1849

Η αποποίηση είναι άκυρη αν ο κληρονόμος έχει ρητά ή σιωπηρά δηλώσει ότι αποδέχεται την κληρονομία. Από τη σύνταξη απογραφής της κληρονομίας και μόνο δεν συνάγεται τέτοια δήλωση.

Άρθρο 1850

Η αποποίηση είναι άκυρη, αν γίνει μετά την πάροδο της προθεσμίας για αποποίηση. Αν περάσει η προθεσμία, η κληρονομία θεωρείται ότι έχει γίνει αποδεκτή.

Άρθρο 1859

Διαχειριστική πράξη που έγινε από εκείνον που αποποιήθηκε, πριν από την αποποίηση της κληρονομίας, κρίνεται απέναντι στον κληρονόμο κατά τις διατάξεις για τη διοίκηση των αλλοτρίων ...

Άρθρο 1902

Όσο ο κληρονόμος έχει δικαίωμα να αποποιηθεί την κληρονομία, μπορεί να δηλώσει ότι την αποδέχεται με το ευεργέτημα της απογραφής … Η δήλωση αποδοχής θεωρείται ότι έγινε με το ευεργέτημα της απογραφής, αν ο κληρονόμος είναι πρόσωπο για το οποίο η αποδοχή της κληρονομίας γίνεται κατά το νόμο με το ευεργέτημα της απογραφής.

Άρθρο 1904

Ο κληρονόμος με απογραφή ευθύνεται για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας έως το ενεργητικό της. Καμιά σύγχυση δεν επέρχεται ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του έναντι της κληρονομίας.

Άρθρο 1912

Σε περίπτωση προσώπων ανίκανων ή με περιορισμένη ικανότητα για δικαιοπραξία, για τα οποία η αποδοχή της κληρονομιάς γίνεται κατά το νόμο με το ευεργέτημα της απογραφής, έκπτωση από το ευεργέτημα επειδή δεν συντάχθηκε απογραφή επέρχεται αν μέσα σε ένα χρόνο, αφότου τα πρόσωπα έγιναν απεριορίστως ικανά, δεν έκαναν την απογραφή».

8. Στο άρθρο 35 του ν. 4786/2021 *«Εφαρμογή διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/1939 του Συμβουλίου της 12ης Οκτωβρίου 2017 σχετικά με την εφαρμογή ενισχυμένης συνεργασίας για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, ρυθμίσεις για τη λειτουργία των δικαστηρίων και άλλες διατάξεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης»* (Α΄ 43), προβλέπονται τα εξής:

«Άρθρο 35

Κατά την αληθή έννοια του άρθρου 1912 του Αστικού Κώδικα ο κληρονόμος που ενηλικιώνεται δικαιούται εντός της ετήσιας προθεσμίας του άρθρου 1912 ΑΚ να αποποιηθεί την κληρονομία».

9. Στο άρθρο 118 του ΕισΝΑΚ προβλέπονται, πλην άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 118

Το Δημόσιο θεωρείται πάντα κληρονόμος με το ευεργέτημα της απογραφής, χωρίς να έχει υποχρέωση να κάνει σχετική δήλωση ή να συντάξει απογραφή και δεν υπόκειται σε έκπτωση από το ευεργέτημα αυτό».

10. Στο άρθρο 797 του ΚΠολΔ προβλέπονται, πλην άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 797

Όταν σύμφωνα με το νόμο ζητείται να δοθεί άδεια να ενεργήσουν κάποια πράξη ο ανήλικος, αυτός που ασκεί τη γονική μέριμνα, ο επίτροπος ανηλίκου, ο δικαστικός συμπαραστάτης ενηλίκου, ο ίδιος ο ενήλικος που βρίσκεται σε κατάσταση δικαστικής συμπαράστασης, ο κληρονόμος από απογραφή, ο κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομιάς, ο εκκαθαριστής κληρονομιάς και ο εκτελεστής διαθήκης, αρμόδιο είναι το ειρηνοδικείο της συνήθους διαμονής του ανηλίκου ή αυτού που τελεί υπό δικαστική συμπαράσταση ή το δικαστήριο της κληρονομιάς ... ».

11. Στο άρθρο 67, παρ. 5, περ. α΄, του ν. 4172/2013 *«Φορολογία εισοδήματος, επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν. 4046/2012, του ν. 4093/2012*

και του ν. 4127/2013 και άλλες διατάξεις» (Α΄ 167), προβλέπονται, πλην άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 67

«1-4. … 5. Υπόχρεος σε υποβολή δήλωσης είναι: α) στις περιπτώσεις …, σχολάζουσας κληρονομίας … , … ο κηδεμόνας … ».

12. Στα άρθρα 1, παρ. 6, 16, παρ. 1 και 4, 17, παρ. 3 και 6, 26, παρ. 1-3, 30, παρ. 1 και 3, 61, παρ. 3 και 5, 62, παρ. 1-3, 63, παρ. 1 και 65, παρ. 1-2, του ν. 4182/2013 *«Κώδικας κοινωφελών περιουσιών, σχολαζουσών κληρονομιών και λοιπές διατάξεις»* (Α΄ 185), όπως ισχύει, προβλέπονται τα εξής:

«Άρθρο 1

… 6. ΄΄Σχολάζουσα κληρονομία΄΄: Κληρονομία της οποίας ο κληρονόμος είναι άγνωστος ή δεν έχει ακόμα βρεθεί ή δεν είναι βέβαιο ότι την έχει αποδεχθεί.

Άρθρο 16

1. Στο Υπουργείο Οικονομικών καταρτίζεται και τηρείται Μητρώο φυσικών και νομικών προσώπων, από το οποίο επιλέγονται με κλήρωση που διενεργεί η αρμόδια αρχή, τα πρόσωπα που διορίζονται από αυτήν ως εκκαθαριστές κοινωφελών περιουσιών και οι εκτελεστές διαθηκών …, καθώς και οι κηδεμόνες σχολαζουσών κληρονομιών. 2-3 … .

4. Μετά την αποδοχή του διορισμού τους για την εκτέλεση καθηκόντων από αυτά που ορίζονται στην παράγραφο 1, τα φυσικά πρόσωπα που είναι εγγεγραμμένα στο Μητρώο υποχρεούνται να καταθέτουν κάθε χρόνο και για όσο διάστημα προβλέπεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 1 του ν. 3213/2003 (Α΄ 309) για τους υπόχρεους της περίπτωσης μθ΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του ν. 3213/2003, μετά την ολοκλήρωση του έργου τους ή την τυχόν διαγραφή τους, δήλωση σχετικά με την περιουσιακή τους κατάσταση.

Άρθρο 17

… 3. Φυσικά πρόσωπα που διορίζονται κατά τα άρθρα 16 έως 21 δεν επιτρέπεται να διοριστούν εκ νέου πριν την υποβολή της οριστικής λογοδοσίας επί του έργου τους. 4-5. … .

6. Ο εκκαθαριστής, ο εκτελεστής και ο διοικητής του ιδρύματος θεωρείται ότι ασκούν … δημόσιο λειτούργημα και υπάγονται ως προς την άσκησή του στην εποπτεία και τον έλεγχο της αρμόδιας αρχής.

Άρθρο 26

1. Το Δημόσιο ευθύνεται για τα χρέη του κληρονομουμένου, εφόσον αυτά αποδεικνύονται νόμιμα. Προκειμένου για χρέη από περιουσία επαγόμενη στο Δημόσιο εξ αδιαθέτου, αυτό ευθύνεται μέχρι το ενεργητικό της κληρονομίας ...

2. Η πληρωμή των χρεών και βαρών της κληρονομίας και των δαπανών εκκαθάρισης γίνεται σε βάρος του ενεργητικού της, πριν από τη βεβαίωση των οικείων στοιχείων του ενεργητικού ως δημοσίου εσόδου. Αν δεν υπάρχουν ακόμα μετρητά στο ενεργητικό, η πληρωμή γίνεται σε βάρος των πιστώσεων της παραγράφου 1 του άρθρου 65. Αν τα χρέη και βάρη είναι βέβαια και εκκαθαρισμένα, πληρώνονται από τον εκκαθαριστή, αλλιώς η έγκριση για την πληρωμή χορηγείται από την αρμόδια αρχή ύστερα από αίτημα του εκκαθαριστή που συνοδεύεται από τα αποδεικτικά στοιχεία του χρέους ή των δαπανών. Για την πληρωμή χρεών προς το Δημόσιο δεν απαιτείται η έγκριση της αρμόδιας αρχής.

3. Με απόφαση της αρμόδιας αρχής μπορεί να επιτραπεί η πληρωμή των εξόδων εκκαθάρισης της κληρονομίας ή η διάθεση ποσού στον εκκαθαριστή για την πληρωμή επειγουσών δαπανών εκκαθάρισης, με τον όρο απόδοσης σχετικού λογαριασμού διάθεσης του. Η αρμόδια αρχή, μετά από γνώμη του Συμβουλίου, μπορεί να αναβάλει την πληρωμή χρεών, εν όλω ή εν μέρει, μέχρι πέρατος της εκκαθάρισης.

Άρθρο 30

1. Με αίτηση του εκκαθαριστή που συνοδεύεται από αναλυτικό πίνακα ενεργειών και αναφορά του χρόνου απασχόλησης και των δαπανών στις οποίες υποβλήθηκε, χορηγείται, μετά από έγκριση της αρμόδιας αρχής, αμοιβή, ανάλογη του χρόνου απασχόλησης, των ενεργειών στις οποίες προέβη και του ενεργητικού της εκκαθαριζόμενης περιουσίας και αποδίδονται οι δαπάνες στις οποίες αναγκαία προέβη για την εκτέλεση του έργου του. Με απόφαση της αρμόδιας αρχής μπορεί να χορηγείται προκαταβολή μέρους της αμοιβής.

2. ... .

3. Αν δεν υφίσταται ενεργητικό, η αμοιβή και οι δαπάνες καταβάλλονται από τους πόρους της παραγράφου 1 του άρθρου 65, όταν δε προκύψει ενεργητικό, επιστρέφονται ή συμψηφίζονται τα καταβληθέντα ποσά.

Άρθρο 61

… 3. Η αρμόδια αρχή διορίζει κηδεμόνα για την προσωρινή διοίκηση της κληρονομίας και την εξακρίβωση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου, όταν ο κληρονόμος είναι άγνωστος, ή δεν είναι βέβαιο ότι αποδέχθηκε την κληρονομιά ...

5. Αν δεν υπάρχουν συγκεκριμένα αποτελέσματα ενεργειών του κηδεμόνα και του τυχόν αντικαταστάτη του μετά την παρέλευση διετίας από του αρχικού διορισμού, ούτε σχετική εκκρεμοδικία και πιθανολογείται με γνώμη του Συμβουλίου ότι δεν υπάρχει άλλος κληρονόμος εκτός από το Δημόσιο, το έργο του θεωρείται ως περαιωθέν και ζητείται η αναγνώριση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου κατά το άρθρο 1868 του Αστικού Κώδικα.

Άρθρο 62

1. Ο κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομίας διορίζεται κατά το άρθρο 16 από την αρμόδια αρχή αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν αιτήματος δημόσιας αρχής ή οποιουδήποτε προσώπου έχει έννομο προς τούτο συμφέρον, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου για την ιδιότητα της κληρονομίας ως σχολάζουσας, εφαρμοζομένων κατά τα λοιπά αναλόγως των διατάξεων των άρθρων 17 έως 20, 22 έως 24 και 26 έως 28.

2. Για την εξακρίβωση των στοιχείων της κληρονομίας ο κηδεμόνας μπορεί να ζητεί πληροφορίες, πιστοποιητικά και αντίγραφα δημοσίων εγγράφων από κάθε δημόσια ή τοπική αρχή, γραμματείς δικαστηρίων, υποθηκοφύλακες, κτηματολογικά γραφεία και συμβολαιογράφους ...

3. Το λειτούργημα του κηδεμόνα παύει και ο κηδεμόνας παραδίδει την περιουσία στον κληρονόμο ή τον εκκαθαριστή, ύστερα από ενημέρωση της αρμόδιας αρχής, αν του κοινοποιηθεί δικαστική απόφαση περί αναγνώρισης του δικαιώματος του κληρονόμου ή αν διαπιστωθεί το κληρονομικό δικαίωμα τρίτου με απόφαση της αρμόδιας αρχής που εκδίδεται μετά από γνώμη του Συμβουλίου.

Άρθρο 63

1. Μετά τη λήξη του έργου του ο κηδεμόνας σχολάζουσας κληρονομίας έχει την υποχρέωση να λογοδοτήσει στην αρμόδια αρχή. Η λογοδοσία περιλαμβάνει πλήρη έκθεση της διοίκησης της περιουσίας που διενεργήθηκε.

2. …

3. Για την αμοιβή και τις δαπάνες του κηδεμόνα εφαρμόζεται ανάλογα το άρθρο 30.

Άρθρο 65

1. Στον Κρατικό Προϋπολογισμό προβλέπεται κάθε έτος ειδική πίστωση για τη δημιουργία και τήρηση σε ηλεκτρονική μορφή του Μητρώου των άρθρων 12 έως 14 και για τα έξοδα διοίκησης και εποπτείας των περιουσιών του παρόντος Κώδικα. Έσοδα του προϋπολογισμού αυτού αποτελούν τα πρόστιμα του άρθρου 71 και τα ποσά δικαιώματος χρήσης και αντιτίμου δαπάνης που εισπράττονται σύμφωνα με τις παραγράφους 3 και 7 του άρθρου 14. Η πίστωση αυτή δεν ενισχύεται με μεταφορά ποσών από άλλους κωδικούς ...

2. Για την πληρωμή κάθε είδους αμοιβών, δαπανών και εξόδων σχολαζουσών κληρονομιών εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις της παραγράφου 1».

13. Στο άρθρο 2, παρ. 2, περ. γ΄, του ν. 4223/2013 *«Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων και άλλες διατάξεις»* (Α΄ 287), προβλέπονται τα εξής:

«Άρθρο 2

1. … .

2. Υποκείμενο του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝΦΙΑ) είναι και: …

γ) Ο κηδεμόνας, για την ακίνητη περιουσία σχολάζουσας κληρονομιάς, διαχωρισμένη από την ατομική του περιουσία, για όσο διάστημα τη διαχειρίζεται … ».

14. Στα άρθρα 16, 18, παρ. 1, 46 και 47, παρ. 2, του ν. 5026/2023 *«Υποβολή των δηλώσεων περιουσιακής κατάστασης (πόθεν έσχες) και οικονομικών συμφερόντων»* (Α΄ 45/28-02-2023), προβλέπονται, πλην άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 16

Η Δήλωση Περιουσιακής Κατάστασης υποβάλλεται από τα μέλη των επιτροπών εξετάσεων υποψηφίων οδηγών ..., τον πρόεδρο και τους διαχειριστές Οργανώσεων Κοινωνίας Πολιτών … , καθώς και κάθε άλλο πρόσωπο για το οποίο προβλέπεται υποχρέωση υποβολής δήλωσης από ειδική διάταξη νόμου.

Άρθρο 18

1. Η αρχική Δ.Π.Κ. υποβάλλεται μέσα σε ενενήντα ημερολογιακές (90) ημέρες από την απόκτηση της ιδιότητας και δεν επηρεάζεται από χρονικά μεταγενέστερη απόκτηση άλλης ιδιότητας, που εμπίπτει στο Κεφάλαιο Β`. Η

Δ.Π.Κ. υποβάλλεται από τους υπόχρεους ετησίως, όσο διαρκεί η θητεία της δραστηριότητας ή διατηρείται η ιδιότητα των υπόχρεων, καθώς και για δύο (2) έτη μετά την απώλεια της ιδιότητας, με την τελική δήλωση να αφορά στο έτος χρήσης που έπεται της απώλειας της ιδιότητας ... .

Άρθρο 46

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργείται ο ν. 3213/2003 (Α` 309), περί της δήλωσης και του ελέγχου της περιουσιακής κατάστασης …

Άρθρο 47

1. … . 2. Όπου σε κείμενες διατάξεις γίνεται παραπομπή ή αναφορά σε διάταξη του ν. 3213/2003, πλην του άρθρου 8 και των άρθρων 9, 10, 11 και 12 κατά το μέρος που αφορούν στην εφαρμογή του άρθρου 8, εφεξής νοούνται οι αντίστοιχες διατάξεις του παρόντος».

Ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων

Από τις προαναφερόμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, εν όψει και όλου του νομικού πλαισίου εντός του οποίου εντάσσονται, του σκοπού που εξυπηρετούν και την υπαγωγή σε αυτές των πραγματικών περιστατικών που τέθηκαν υπόψη από την ερωτώσα υπηρεσία, συνάγονται τα ακόλουθα:

15. Κατά πάγια νομολογία του Αρείου Πάγου, ως προς την ερμηνεία των διατάξεων των άρθρων 1847 και 1850 του ΑΚ, ο κληρονόμος μπορεί να αποποιηθεί την κληρονομία μέσα σε προθεσμία τεσσάρων (4) μηνών ή ενός (1) έτους (προκειμένου περί κατοίκων εξωτερικού και υπό τις ειδικότερες διακρίσεις του τελευταίου εδαφίου του άρθρου 1847) από τότε που έλαβε γνώση της επαγωγής και του λόγου της (εξ αδιαθέτου ή εκ διαθήκης), δηλ. σε προθεσμία που πολλές φορές αφετηριάζεται μετά την πάροδο μεγάλου χρόνου από τον θάνατο του κληρονομουμένου (π.χ. περίπτωση ανεύρεσης και δημοσίευσης διαθήκης, το πρώτον ή νέας κ.λ.π.). Μετά την άπρακτη πάροδο της προθεσμίας αποποίησης επέρχεται η πλασματική αποδοχή της κληρονομίας (δεύτερο εδάφιο άρθρου 1850 ΑΚ). Δεδομένου ότι ο νόμος δεν διακρίνει, η προθεσμία αυτή τρέχει και κατά προσώπων ανίκανων ή περιορισμένα ικανών για δικαιοπραξία, για τα οποία η γνώση της επαγωγής και του λόγου της κρίνεται στο πρόσωπο του νόμιμου αντιπροσώπου τους.

Ειδικά ως προς τον ανήλικο, κληρονόμο εκ του νόμου με το ευεργέτημα της απογραφής (άρθρο 1527 ΑΚ), αυτό προκύπτει από τη συνδυασμένη ερμηνεία των άρθρων 258, 1526, 1625, αριθ. 1, 1847, παρ. 3 και 1850 του ΑΚ. Κατά την μέχρι προσφάτως πάγια, εξ άλλου, νομολογία του Αρείου Πάγου, η ρύθμιση του άρθρου 1912 του ΑΚ αναφερόταν στην προθεσμία απογραφής και όχι αποποίησης της κληρονομίας (ΑΠ 1087/2011, 750/2011, 1211/2008).

16. Σε αντίθεση προς την κρατούσα νομολογία του Αρείου Πάγου, το Συμβούλιο της Επικρατείας, κρίνοντας ως προς την ερμηνεία του άρθρου 1912 ΑΚ, δέχθηκε ότι, εφόσον ο ανήλικος, ως κληρονόμος εκ του νόμου με το ευεργέτημα της απογραφής, στον οποίο περιέρχεται το σχετικό δικαίωμα σε περίπτωση μη διενέργειάς της από τον νόμιμο αντιπρόσωπό του, δικαιούται, εντός της ετήσιας από την ενηλικίωσή του προθεσμίας του άρθρου 1912 ΑΚ, να διενεργήσει απογραφή της κληρονομίας, κατά μείζονα λόγο μπορεί, εντός της ίδιας προθεσμίας, να αποποιηθεί αυτήν (ΣτΕ 1884/2015, 371/2014, 2862/2013).

17. Επί αίτησης του Ελληνικού Δημοσίου για την άρση της αναφυείσας αμφισβήτησης, ως προς την έννοια των διατάξεων των άρθρων 1847 και 1850 και παρεμπιπτόντως του άρθρου 1912 του ΑΚ, το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο (ΑΕΔ) του άρθρου 100 του Συντάγματος έκρινε ότι δεν καθιδρύεται δικαιοδοσία του, διότι δεν συντρέχει η προϋπόθεση της ταυτότητας των ερμηνευθεισών από τα δύο (2) ανώτατα δικαστήρια διατάξεων (ΑΕΔ 5/2021).

18. Κατ΄ ενάσκηση της κατ΄ άρθρο 77, παρ. 1, του ισχύοντος Συντάγματος σχετικής αρμοδιότητάς του, ο κοινός νομοθέτης θέλησε να άρει αυθεντικά την αναφυείσα αμφισβήτηση, συντασσόμενος με τη νομολογία του ΣτΕ, λόγος για τον οποίο θέσπισε την ερμηνευτική διάταξη του άρθρου 35 του ν. 4786/2021, με την οποία διευκρίνισε ότι, κατά την αληθή έννοια του άρθρου 1912 του Αστικού Κώδικα, ο κληρονόμος που ενηλικιώνεται δικαιούται εντός της ετήσιας προθεσμίας του άρθρου 1912 ΑΚ να αποποιηθεί την κληρονομία.

19. Με την πρόσφατη, με αριθμό 1496/2023, απόφαση του Αρείου Πάγου, κατά τα αναλυτικώς σε αυτή αναφερόμενα, κρίθηκε ότι η διάταξη του άρθρου 35 του ν. 4786/2021 είναι γνήσια ερμηνευτική και ότι ισχύει από τον χρόνο ισχύος της διάταξης που ερμηνεύει, δηλ. του άρθρου 1912 ΑΚ. Κατά την

ομόφωνη γνώμη του Τμήματος, η κατά τα ως άνω δοθείσα ερμηνεία είναι η προσήκουσα και συνεπώς η διάταξη του άρθρου 35 του ν. 4786/2021 αποτελεί γνήσια ερμηνευτική διάταξη του άρθρου 1912 ΑΚ, η ισχύς της οποίας θα αναδράμει στον χρόνο έναρξης ισχύος του άρθρου 1912 ΑΚ.

20. Επί του επόμενου βασικού ζητήματος, δηλ. του εάν πρέπει να διατηρηθεί ή όχι ο χαρακτηρισμός μιας κληρονομίας ως σχολάζουσας, στην περίπτωση που, σε χρόνο μεταγενέστερο του αρχικού χαρακτηρισμού της ως σχολάζουσας, διαπιστώθηκε η ύπαρξη κληρονόμου, κυοφορούμενου και εν τέλει ζώντος ή/και ανηλίκου κατά τον χρόνο θανάτου του κληρονομουμένου τέκνου, διατυπώθηκαν οι ακόλουθες δύο (2) γνώμες.

21. Κατά τη γνώμη της πλειοψηφίας, που απαρτίσθηκε από την Πρόεδρο του Τμήματος Στυλιανή Χαριτάκη, Αντιπρόεδρο Ν.Σ.Κ., την Αντιπρόεδρο Ν.Σ.Κ. Αφροδίτη Κουτούκη και τους Νομικούς Συμβούλους του Κράτους Δ. Χειμώνα, Ε. Κασομένου, Κ. Γεωργιάδη, Ε. Λευθεριώτου, Ε. Πανοπούλου και Ο. Πατσοπούλου (ψήφοι: 8), κατά τα ήδη γενόμενα δεκτά, η νεώτερη ερμηνευτική διάταξη του άρθρου 35 του ν. 4786/2021, ως προς την αληθή έννοια της διάταξης του άρθρου 1912 ΑΚ, ανατρέχει στον χρόνο έναρξης ισχύος του άρθρου 1912 ΑΚ και, κατά συνέπεια, στον χρόνο έναρξης ισχύος του Αστικού Κώδικα. Εξ άλλου από τη γενική επισκόπηση των εν γένει διατάξεων του Αστικού Κώδικα και των επί μέρους διατάξεων οικογενειακού και κληρονομικού δικαίου, όπως αυτές διαχρονικά ερμηνεύθηκαν και εφαρμόσθηκαν, συνάγεται η πληρότητα και εν γένει συνεκτικότητα του Κώδικα, καθώς και η πρόνοια του νομοθέτη του να ρυθμίσει, σταθμίζοντας τυχόν αντιτιθέμενα συμφέροντα, βασικές βιοτικές σχέσεις.

22. Είναι σαφές ότι το όλο πλέγμα των διατάξεων του Αστικού Κώδικα αποσκοπεί, πλην άλλων, στη διασφάλιση αυξημένου επιπέδου προστασίας των ευάλωτων ατόμων και των συμφερόντων τους. Τα ανήλικα άτομα, εξ ορισμού και αντικειμένου λόγω της ανηλικότητάς τους, χαρακτηρίζονται για την αυξημένη ευαλωτότητά τους και αποτελούν διακριτή υποκατηγορία της ευρύτερης κατηγορίας των ευάλωτων ατόμων. Στο πλαίσιο αυτό προβλέπονται αυξημένες ευθύνες και υποχρεώσεις για τους ασκούντες γονική μέριμνα ή επιτροπεία ανηλίκων, αλλά και δυνατότητα δικαστικής παρέμβασης, ακόμη και με εμπλοκή του εισαγγελέα, καθώς και επιβολής συγκεκριμένων

μέτρων σε περίπτωση κακής άσκησης της γονικής μέριμνας, συμπεριλαμβανομένης της κακοδιαχείρισης.

23. Ο ΑΚ προκρίνει ως συμφέρουσα, κατά κανόνα, την επαύξηση της περιουσίας του ανηλίκου και την αποδοχή των επαγόμενων σε αυτόν κληρονομιών, λόγος για τον οποίο δεν απαιτεί από τον νόμιμο αντιπρόσωπο του ανηλίκου να ζητήσει και να λάβει άδεια για την αποδοχή κληρονομιαίας περιουσίας. Περαιτέρω, ο ΑΚ προνοεί, για κάθε περίπτωση αποδοχής από τον νόμιμο αντιπρόσωπο του ανηλίκου κληρονομίας που επάγεται στον ανήλικο, ώστε η αποδοχή αυτή, ακόμη και εάν δεν υπάρχει σχετική ρητή δήλωση, να θεωρείται, απευθείας από τον ίδιο τον νόμο, ότι έγινε με το ευεργέτημα απογραφής. Στον αντίποδα και προκειμένου ο ανήλικος να αποκοπεί από το δικαίωμα σε καταληφθείσα περιουσία, ο ΑΚ απαιτεί να υποβληθεί στο δικαστήριο σχετικό αίτημα του αντιπροσώπου του ανηλίκου για την υποβολή δήλωσης αποποίησης. Το δικαστήριο θα αξιολογήσει τις περιστάσεις και θα κρίνει εάν όντως η αποποίηση της κληρονομίας εξυπηρετεί το συμφέρον του ανηλίκου, οπότε και μόνο θα δώσει στον αντιπρόσωπο του ανηλίκου τη σχετική άδεια.

24. Για την ταυτότητα των προεκτεθέντων λόγων και προκειμένου να περιορίσει το ενδεχόμενο καταδολιευτικών και σε βάρος των συμφερόντων του ανηλίκου ενεργειών ή, έστω εξ αμελείας, παραλείψεων του αντιπροσώπου του, όπως η παράλειψη σύνταξης απογραφής της κληρονομίας, ο νομοθέτης προνοεί ώστε να υπάρχει ικανό διάστημα, μετά την ενηλικίωση του ανηλίκου, προκειμένου ο ενηλικιωθείς κληρονόμος να εξετάσει τα πραγματικά δεδομένα, να σταθμίσει με ωριμότητα τα συμφέροντά του και να προχωρήσει στη σύνταξη απογραφής της κληρονομίας ή/και να αποποιηθεί την κληρονομία.

25. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι, κατά τη διάρκεια της ανηλικότητας, οι ασκούντες τη γονική μέριμνα μπορούν να αποδεχθούν ή να αποποιηθούν την κληρονομία, ενώ δεν απαντάται ρύθμιση που να αποκλείει την, κατά την διάρκεια της ανηλικότητας, πλασματική αποδοχή αυτής. Τυχόν άποψη ότι ο νομοθέτης του ΑΚ, με τη ρύθμιση του άρθρου 1912 ΑΚ, όπως αυτή ερμηνεύεται, παρέχει, κατά τη διάρκεια της ανηλικότητας, το δικαίωμα στους ασκούντες την γονική μέριμνα γονείς να προβούν νομίμως σε αποποίηση της

κληρονομίας, όποτε αυτοί επιθυμούν, ακόμη και μετά την πάροδο των περιοριστικά αναφερόμενων προθεσμιών του άρθρου 1847 ΑΚ, δεν φαίνεται να έχει ισχυρό λογικό έρεισμα, καθώς μάλλον επιβραβεύει την αμέλεια και απαλλάσσει, κατ' ουσία, τους ασκούντες τη γονική μέριμνα από την υποχρέωση επιμελούς διαχείρισης των περιουσιακών υποθέσεων των ανήλικων τέκνων τους. Κατά συστηματική, λογική και τελολογική συνέπεια, η άπρακτη πάροδος των προθεσμιών αποποίησης του άρθρου 1847 ΑΚ επιφέρει και στην περίπτωση των ανηλίκων την πλασματική αποδοχή της κληρονομίας και αυτοί πρέπει να λογίζονται ως οριστικοί κληρονόμοι, ενώ, μετά την ενηλικίωσή τους και για ένα επιπλέον έτος, εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια των ενηλικιωθέντων κληρονόμων, εάν θα θελήσουν να αποβάλουν την ιδιότητα του κληρονόμου, αποποιούμενοι την κληρονομία, κατ' εφαρμογή του άρθρου 1912 ΑΚ.

26. Καθόσον αφορά στον προβληματισμό εάν, σε περίπτωση ύπαρξης ανήλικου κληρονόμου, συντρέχει λόγος κήρυξης της καταλειπόμενης περιουσίας ως σχολάζουσας, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4182/2013, η απάντηση πρέπει να είναι αρνητική. Είναι σαφές, από το πνεύμα και τους σκοπούς του νέου Κώδικα Κοινωφελών Περιουσιών, όπως αποτυπώνονται στην αιτιολογική του έκθεση, ότι μεταξύ των σκοπών του νομοθέτη δεν περιλαμβάνεται η παρέμβαση της Διοίκησης στις οικογενειακές και κληρονομικές σχέσεις των προσώπων ούτε στα δικαιώματα που απορρέουν από αυτές.

27. Η ένταξη των διατάξεων περί σχολάζουσας κληρονομίας στον νέο Κώδικα Κοινωφελών Περιουσιών αποσκοπεί στον εντοπισμό και στην ταχεία εκκαθάριση περιουσιών εξ αδιαθέτου κληρονομουμένων προσώπων, τα οποία, κατά τον χρόνο θανάτου τους, φαίνεται πως δεν κατέλειπαν συγγενείς των πρώτων τεσσάρων τάξεων ή/και σύζυγο, προκειμένου να κληθούν στην εξ αδιαθέτου διαδοχή. Αφορά δηλ. σε περιπτώσεις που πιθανολογείται ότι περιέρχονται στο Δημόσιο, με την ιδιότητα του εξ αδιαθέτου και έκτης τάξης κληρονόμου, περιουσίες που, μετά τη βεβαίωση του κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου, μπορούν να αποτελέσουν αξιοποιήσιμο πόρο εξυπηρέτησης δημόσιων σκοπών. Δεν εντοπίζεται κάποια ένδειξη ότι ο νομοθέτης του ν. 4182/2013 επιθυμούσε, με την κατάργηση του άρθρου 1865

ΑΚ περί σχολάζουσας κληρονομίας και την θέσπιση διοικητικής διαδικασίας για τις σχολάζουσες κληρονομίες, να μεταβάλει μη ρητά διατάξεις του ΑΚ και να υποχρεώσει τη Διοίκηση, αδιακρίτως και σε κάθε περίπτωση ανήλικου κληρονόμου και μέχρι την πάροδο ενός έτους από την ενηλικίωσή του, να θεωρεί την σχετική κληρονομία ως σχολάζουσα και, κατ' αποτέλεσμα, να δεσμεύει και να διαθέτει ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους, καθ' υποκατάσταση των ασκούντων την γονική μέριμνα προσώπων.

28. Εξ άλλου, σύμφωνα με την υιοθετούμενη από την πλειοψηφία του Τμήματος ερμηνεία, μετά την άπρακτη πάροδο των προθεσμιών αποποίησης της κληρονομίας του άρθρου 1847 ΑΚ, επέρχεται η πλασματική αποδοχή της και ο ανήλικος κληρονόμος λογίζεται ως οριστικός, κατά συνέπεια δεν μπορεί να γίνει λόγος περί σχολάζουσας κληρονομίας. Το δικαίωμα του ενηλικιωθέντος κληρονόμου να αποποιηθεί την κληρονομία και να αποβάλει την ιδιότητα του οριστικού κληρονόμου, μετά από ενδεχομένως μεγάλο χρονικό διάστημα, είναι σαφές ότι δεν αποτελεί μοναδική ή ασυνήθη περίπτωση αποβολής της ιδιότητας του οριστικού κληρονόμου, μετά πάροδο πολλών ετών, καθώς σε πλείστες περιπτώσεις κληρονόμων έχει υπάρξει είτε δικαστική ακύρωση πλασματικής αποδοχής κληρονομίας είτε αναγνώριση του κληρονομικού δικαιώματος άλλων προσώπων, όπως π.χ. σε περιπτώσεις εμφάνισης αγνώστων διαθηκών.

29. Η προβλεπόμενη στις διατάξεις του ν. 4182/2013 σχολάζουσα κληρονομία συναρτάται άμεσα με την πιθανολόγηση ή μη από τη Διοίκηση του ενδεχομένου να καλείται το Δημόσιο ως εξ αδιαθέτου κληρονόμος και την ταχεία προώθηση της διαδικασίας αναγνώρισης του σχετικού δικαιώματός του. Σε περιπτώσεις, όπως αυτή του ερωτήματος, όπου, μετά την κήρυξη της κληρονομίας ως σχολάζουσας, διαπιστώνεται η ύπαρξη κυοφορούμενου ή/και ανήλικου, κατά τον χρόνο θανάτου του κληρονομουμένου, τέκνου του, ενώ, παράλληλα, η Διοίκηση δεν αμφισβητεί το κληρονομικό δικαίωμα του ανήλικου κατιόντος και, με την τήρηση της προβλεπόμενης διαδικασίας, κρίνεται πως δεν πιθανολογείται η ύπαρξη κληρονομικού δικαιώματος του Δημοσίου, λόγος για τον οποίο αποχαρακτηρίζεται η κληρονομία ως σχολάζουσα, παύει το λειτούργημα του κηδεμόνα και η υπόθεση αρχειοθετείται, ούτε αναφέρεται η εκ των υστέρων διαπίστωση άλλων

γεγονότων που θα δικαιολογούσαν επανεξέταση του ζητήματος, δεν συντρέχει νόμιμος λόγος ανάκλησης των σχετικών αποφάσεων της Διοίκησης.

30. Κατόπιν αυτών, παρέλκει η απάντηση των λοιπών, επικουρικώς τεθέντων, επί μέρους προβληματισμών της Διοίκησης. Αυτονόητο, πάντως, είναι ότι, σε κάθε περίπτωση διορισμού κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομίας, ανεξάρτητα από τις ιδιαιτερότητές της, ο κηδεμόνας από τον διορισμό του και μέχρι την απαλλαγή του από το σχετικό λειτούργημα ή/και, ενδεχομένως, για μεταγενέστερο χρονικό διάστημα, υπέχει τις εκάστοτε από τον νόμο προβλεπόμενες υποχρεώσεις και έχει τα εκάστοτε από τον νόμο προβλεπόμενα δικαιώματα.

31. Κατά τη μειοψηφούσα γνώμη των Νομικών Συμβούλων του Κράτους, Α. Αντωνίου και Γ. Παπαδάκη (ψήφοι: 2), με την οποία συντάχθηκε και ο Εισηγητής Πάρεδρος (γνώμη χωρίς ψήφο), κατά την έννοια της διάταξης του άρθρου 35 του ν. 4786/2021, που αποτελεί γνήσια ερμηνευτική διάταξη του άρθρου 1912 ΑΚ (ΑΠ 1496/23), η δυνατότητα του ανήλικου κληρονόμου να αποποιηθεί την κληρονομία παρέχεται μόνο αν οι νόμιμοι αντιπρόσωποί του δεν έχουν, κατά τη διάρκεια της ανηλικότητας, προβεί σε ρητή ή σιωπηρή αποδοχή ή σε αποποίηση της κληρονομίας για λογαριασμό του. Διατηρείται, όμως, η παρεχόμενη στο άρθρο 1912 ΑΚ δυνατότητά του, εφόσον οι νόμιμοι αντιπρόσωποί του δεν μερίμνησαν για τη διενέργεια απογραφής, να προβεί ο ίδιος στην απογραφή εντός της ενιαύσιας προθεσμίας, ώστε να μην εκπέσει από το ευεργέτημα. Εάν, αντιθέτως, οι νόμιμοι αντιπρόσωποι αδρανήσουν είτε εν γνώσει είτε εν αγνοία της επαγωγής, το άρθρο 35 του ν. 4786/2021 κωλύει την εφαρμογή του άρθρου 1850, παρ. 2, του ΑΚ (πλασματική αποδοχή), αφού θα υφίσταται ακόμα προθεσμία προς αποποίηση μέχρι τη συμπλήρωση ενός (1) έτους από την ενηλικίωση. Πριν τη συμπλήρωση της προθεσμίας αποποίησης εκ μέρους του, ο ανήλικος δεν είναι βέβαιο αν αποδέχθηκε ή όχι την κληρονομία και το πρόσωπο του οριστικού κληρονόμου είναι άγνωστο. Κατά συνέπεια, η κληρονομία πρέπει να θεωρηθεί σχολάζουσα, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 6 του ν. 4182/2013. Στην κατάσταση αυτή παραμένει μέχρι τον εντοπισμό οριστικού κληρονόμου, ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή μη ενεργητικού ή/και παθητικού αυτής. Αποφάσεις περαίωσης υποθέσεων σχολαζουσών κληρονομιών, εκδοθείσες

κατά πλάνη της αρμόδιας αρχής ως προς την ύπαρξη κληρονόμου, κατά τα ανωτέρω, πρέπει να ανακληθούν, προκειμένου οι σχετικές κληρονομίες να χαρακτηριστούν εκ νέου σχολάζουσες και να διοριστεί γι' αυτές κηδεμόνας, μέχρι τον εντοπισμό οριστικού κληρονόμου.

Απάντηση

32. Με βάση τα προεκτεθέντα, στο ερώτημα που υποβλήθηκε, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Α΄) γνωμοδοτεί, κατά πλειοψηφία, αρνητικά, δηλ. ότι δεν υφίσταται σχολάζουσα κληρονομία του ν. 4182/2013 στην κρινόμενη περίπτωση, όπου κληρονομία, αρχικώς χαρακτηρισμένη ως σχολάζουσα, αποχαρακτηρίσθηκε από τη Διοίκηση, μετά τη διαπίστωση της ύπαρξης ανήλικου κατιόντος κληρονόμου, που κυοφορείτο κατά τον χρόνο θανάτου του κληρονομουμένου. Κατά συνέπεια, δεν συντρέχει νόμιμος λόγος ανάκλησης συναφών με την κληρονομία πράξεων της Διοίκησης (ενδεικτικά, αποχαρακτηρισμός περιουσίας, παύση κηδεμόνα, αρχειοθέτηση υπόθεσης), παρέλκει, δε, η απάντηση των λοιπών και επικουρικώς τεθέντων προβληματισμών.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 29 Φεβρουαρίου 2024

Η Πρόεδρος | **Ο Εισηγητής**

Ψηφιακά υπογεγραμμένο από STYLIANI CHARITAKI
Ημερομηνία: 2024.02.29 12:45:38 EET

Ψηφιακά υπογεγραμμένο από DIMITRIOS TOPALIDIS
Ημερομηνία: 2024.02.29 11:04:35 EET

Στυλιανή Χαριτάκη | **Δημήτριος Τοπαλίδης**

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ. | **Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.**